

VVS-branschens
yrkesnämnd

Henrik Johnsson
Telefon 08-564 854 36
henrik.johnsson@vvsyn.se

REMISSYTTRANDE 2020-12-02

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

U2020/04429/GV

Betänkandet Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper (SOU2020:43)

VVS-branschens yrkesnämnd

VVS-branschens yrkesnämnd (VVSYN) är en gemensam organisation för Installatörsföretagen och Byggnads. Genom yrkesnämnden samarbetar arbetsmarknadens parter när det gäller yrkesutbildning inom VVS-branschen för VVS-montörer, industrirörmontörer, VVS-isolerare, isoleringsplåtslagare och sprinklermontörer.

VVSYN har tagit fram underlag för remissyttrandet i samråd med lärare på VVS- och fastighetsprogrammet.

VVSYN avgränsar remissyttrandet till de frågor som rör gymnasial yrkesutbildning i gymnasieskola och vuxenutbildning.

Sammanfattning

VVS-branschens yrkesnämnd instämmer i förslaget att den kursutformade gymnasieskolan ska ersättas av en ämnesutformad gymnasieskola samt att ämnesbetyg ska ersätta kursbetygen.

VVS-branschens yrkesnämnd motsätter sig förslaget att progression i yrkeskunnande enbart ska beskrivas i form av ”centralt innehåll” i ämnen, eftersom progression i yrkeskunnande även kan handla om att eleven successivt utvecklar handlag och skicklighet i relation till ett och samma innehåll.

VVS-branschens yrkesnämnd instämmer i övriga förslag, men lämnar vissa kommentarer under olika delar nedan.

Synpunkter på olika delar i utredningen

11.1 Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska vara ämnesutformade

VVSYN instämmer i förslaget.

VVSYN ser fördelar med att ämnen utformas som större helheter, med en tydligare koppling till verkliga arbetsuppgifter i branschens olika yrken. Detta kan ge bättre förutsättningar för ett fördjupat lärande. Dagens kurser utgör ibland för små delar för att elever ska kunna relatera dem till det kommande yrket.

VVSYN är dock tveksam till att begreppet kurs ersätts av begreppet ”nivå i ämne” eftersom begreppet ”nivå” av utredningen föreslås användas på två logiskt skilda sätt. Som exempel kan den tredje nivån i ett ämne med tre 100-poängsnivåer sägas omfatta 100 poäng, samtidigt som det betyg som sätts på samma nivå gäller 300 poäng. Med anledning av detta kan man överväga att behålla begreppet kurs alternativt pröva ett annat begrepp, t.ex modul.

11.2 Ämnesbetyg ska ersätta kursbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

VVSYN instämmer i förslaget.

Även om problemet med fragmentisering som orsakar stress inte är lika vanlig på yrkesprogrammen, som på de högskoleförberedande programmen, så finns en annan typ av fragmentisering på yrkesprogrammen. Det handlar om att kurser är så små att de tappat sin för eleven synliga koppling till riktiga arbetsuppgifter eller att användning av verktyg hamnat i en kurs i ett ämne och det verktygen ska användas till hamnat i en annan kurs i ett annat ämne. Elevers lärande kan främjas om de bedöms och betygsätts på större delar som är relevanta för yrkesutövningen.

11.3 En modell för ämnesbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

VVSYN motsätter sig förslaget.

Enligt utredningen innebär modellen att ämnen delas in i nivåer med progression mellan nivåerna, samt att progressionen slås fast i det centrala innehållet för varje nivå.

Enligt VVSYN så räcker inte denna beskrivning av hur yrkeskunnande och kompetens utvecklas. I vissa ämnen kan det exempelvis vara progression i det centrala innehållet, då nivå 2 har ett mer komplext eller avancerat innehåll, som bygger vidare på innehållet i nivå 1. I andra ämnen kan det handla om att handlag och skicklighet utvecklas successivt i relation till ett och samma innehåll. I en del ämnen finns en blandning av dessa två varianter. I ett kommande uppdrag till Skolverket bör det finnas möjlighet att pröva olika modeller för att uttrycka progression i yrkeskunnande både i innehåll och i betygskriterier för de olika nivåerna.

VVSYN har även konstaterat att det finns många nuvarande ämnen där flera eller alla kurser ligger parallellt, dvs utan progression. Om det är möjligt, kan sådana kurser omvandlas till nya ämnen med nivåer. Eventuellt kan det ändå finnas ett behov av ämnen där de olika nivåerna (i form av parallella moduler) kan vägas ihop till en större helhet och betygssättas tillsammans i ett ämnesblock.

VVSYN anser vidare att det vore önskvärt att synliggöra progression genom hela utbildningen. Exempelvis är användning av verktyg, hantering av material samt skicklighet i svetsning och lödning sådana yrkeskunskaper som utvecklas i många olika ämnen genom hela utbildningen. Betygskriterierna i olika ämnen skulle kunna ha olika uttryck för detta, under förutsättning att de olika ämnena och nivåerna styrs till olika läsår. Se även VVSYN:ns synpunkter under 11.7.

11.3.3 Betyg ska sättas efter varje nivå
Stycket:
Grundläggande högskolebehörighet för elever på yrkesprogram

Utredningen skriver att möjligheten att läsa in grundläggande högskolebehörighet för elever på yrkesprogram ska vara densamma som i dag. VVSYN är tveksamma till innebörden i detta.

VVSYN håller fast vid det nationella programrådets tidigare ställningstagande att de kurser som behövs för grundläggande högskolebehörighet, också ska finnas i ett grundupplägg för utbildningen på VVS- och fastighetsprogrammet. För elever som inte vill läsa dessa kurser ska det dock vara möjligt att istället läsa ytterligare yrkeskurser.

Att ha goda kunskaper i svenska och engelska blir allt viktigare i yrkesutövningen, för kompetensutveckling inom yrket samt för kommunikationen med andra medarbetare och kunder. Kunskaper i svenska och engelska kan också vara betydelsefulla för bildning, personlig utveckling och aktivt deltagande i samhällslivet.

11.4 Ämnen och ämnesplaner behöver ses över

VVSYN instämmer i utredningens förslag.

VVS- och fastighetsprogrammet har för närvarande 27 yrkesämnen och 71 yrkeskurser i dessa. Endast i fyra av de 27 ämnena, ligger de ingående kurserna i ämnet med rak progression. Detta talar för att det krävs ett mycket omfattande arbete där Skolverket samverkar med branschorganisationer, det nationella programrådet, lärare och andra yrkeskunniga för att utifrån vad utbildningen ska leda till utformar nya ämnen. Att ämnesutforma gymnasieskolan med en modell för ämnesbetyg kan medföra behov av ändringar gällande inriktningar, programstruktur och examensmål. Det finns även behov av moderniseringar och aktualiseringar. Sådana exempel handlar om kompetenser som rör digitalisering, miljö, energi och klimat.

11.6.1 Det ska fortsatt vara smidiga övergångar mellan gymnasieskolan och vuxenutbildningen

VVSYN instämmer i utredningens förslag.

VVSYN vill tillägga att det vid utformningen av ämnen och nivåer ska tas hänsyn till möjligheterna att använda nya ämnen och nivåer inom vuxenutbildningen. Inte minst viktigt är det att i utvecklingsarbetet väga in möjligheterna att fortsätta använda nya ämnen och nivåer i de yrkespaket som Skolverket tagit fram tillsammans med branscherna.

11.7 Timplan i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

VVSYN instämmer i utredningens förslag.

VVSYN instämmer i att det inte behövs en detaljerad timplan för att tydliggöra elevens rätt till undervisningstid i varje ämne. Dock menar VVSYN att finns behov av att föreskriva alternativt rekommendera ett visst upplägg där ämnen och nivåer styrs till vissa läsår. En sådan rekommendation kan ske efter samråd med det nationella programrådet. Förutom att synliggöra progression genom utbildningen samt att underlätta för elever som byter skola under studietiden, kan en sådan lösning vara fördelaktig då det gäller att utforma yrkesprov och yrkesdelprov.

Henrik Johnsson
Utvecklingsledare

Henrietta Ludwig
Verksamhetschef

Mattias Wirdéus
Sakkunnig rådgivare